PIERWSZA ŁAWKA · 40 ZADAŃ Z JEDNEGO TEMATU · MATURA 2027 PR · JĘZYK POLSKI · MATURA 2027 · POZIOM ROZSZERZONY

Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja

40 tematów wypracowania w formule matury rozszerzonej 2027: tematy z cytatem (filozof, krytyk, pisarz) o problemach egzystencjalnych, etycznych i społecznych. Z kluczem: teza, plan, utwory, kontekst i zasady oceniania CKE.

Karta	Temat	Zadania
1	**Sens życia, przemijanie i miara rzeczy** Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja	7 zad. 245 pkt
2	**Wolność, wybór i sumienie** Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja	7 zad. 245 pkt
3	**Człowiek wobec drugiego człowieka** Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja	7 zad. 245 pkt
4	**Władza, wspólnota i wychowanie** Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja	7 zad. 245 pkt
5	**Wiara, poznanie, dobro i zło** Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja	6 zad. 210 pkt
6	**Twórca, pamięć i granice człowieczeństwa** Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja	6 zad. 210 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Materiał zawiera **40 tematów wypracowania** w formule matury rozszerzonej 2027 (polecenia jak w arkuszach CKE) w sześciu kartach.
- Karta 1 zaczyna się od ramki z wymaganiami PR i kryteriami oceny (35 pkt) oraz wzorcowo rozpisanego tematu.
- Pod każdym tematem jest miejsce na tezę i plan. Klucz na końcu zawiera dla każdego tematu: jak rozumieć problem, przykładową tezę, plan akapitów, trzy utwory (w tym lekturę obowiązkową) z ich funkcją w pracy, sposób przedstawienia, kontekst i typowe pułapki.
- Tematy można zadawać jako pełne wypracowanie (210 minut), jako ćwiczenie planu (15–20 minut) albo jako materiał do rozmowy na lekcji.
- Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować tematy i drukować karty osobno.

Sens życia, przemijanie i miara rzeczy

Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wybrany temat: .....

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Jak wygląda temat na PR 2027.** Arkusz ma dwa tematy do wyboru; piszesz jeden, co najmniej **400 wyrazów**, w 210 minut. W pracy: rozważ problem, odwołaj się do **trzech utworów literackich** (jeden z nich to lektura obowiązkowa – wskazana w temacie albo wybrana z listy w arkuszu), do problematyki i do **sposobu przedstawienia** problemu oraz do **wybranego kontekstu**; przedstaw swoje zdanie i je uzasadnij.
- **Ocena (35 pkt, jak na PP):** spełnienie formalnych warunków polecenia – 1 pkt; kompetencje literackie i kulturowe – 16 pkt; kompozycja wypowiedzi – 7 pkt; język wypowiedzi – 11 pkt (zakres i poprawność środków językowych, ortografia, interpunkcja). Praca krótsza niż 400 wyrazów jest oceniana tylko w dwóch pierwszych kryteriach.
- **Błąd rzeczowy** (np. zła postać, zdarzenie, epoka) obniża ocenę kompetencji literackich; rażące błędy rzeczowe w odwołaniu do lektury mogą przekreślić formalne warunki polecenia.
- **Kontekst funkcjonalny** to taki, który pogłębia odczytanie utworu i służy tezie – a nie ciekawostka dopisana na końcu.
- Zacznij od **rozpoznania problemu w cytacie**: co cytat twierdzi, a z czym możesz polemizować?
- Temat PR ma **dwa człony**: problem oraz sposób jego przedstawienia w utworach i funkcja tego zabiegu – teza i argumenty muszą objąć oba.
- Cytat jest punktem wyjścia – nie streszczaj go, lecz zbuduj z niego tezę.
- Sformułuj własne stanowisko już we wstępie i broń go w całej pracy.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Temat: Czy świadomość przemijania odbiera życiu sens?

Teza: nie odbiera, lecz czyni z sensu zadanie. Plan: (1) cytat jako skrajna odpowiedź Makbeta; (2) Makbet – skutki zbrodni; (3) Kohelet; (4) Dżuma – praca mimo klęski; (5) wnioski. Kontekst: absurd i bunt (Camus).

ZADANIA

Zadanie 1. Temat:

Jutro po jutrze i po jutrze jutro,
Wolnym się krokiem od dnia do dnia czołga,
Aż do ostatniej wszech czasów sylaby,

William Szekspir, *Makbet*, akt V, tłum. Ludwik Ulrich (słowa Makbeta po wieści o śmierci żony).

Czy świadomość przemijania odbiera życiu sens, czy może go nadaje? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: *Makbeta* Williama Szekspira; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 2. Temat:

Cnota nie jest umową ze światem: nikt nie obiecał, że za dobro dostaniemy w zamian spokój.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Czy cnota i pobożność mogą być dla człowieka gwarancją spokojnego losu? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 3. Temat:

Świat nie podaje człowiekowi gotowego sensu – musi on go sobie wypracować własnymi wyborami.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Poszukiwanie sensu życia w świecie bez gwarancji – sposoby kreowania tego doświadczenia w literaturze i ich funkcja. Odnieś się do przytoczonego sformułowania.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 4. Temat:

Kto żyje wyłącznie po to, by niczego nie zabrakło, zapomina, po co mu to, czego nie brakuje.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Czy ograniczenie życia do zaspokajania potrzeb jest mądrością, czy zubożeniem? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 5. Temat:

Siła posiadł włości,
Kto ujął chciwości;
Trudniej to przyjdzie niż Turki zhołdować
Albo waleczne Tatary wojować.

Jan Kochanowski, *Pieśni*, ks. I, Pieśń V (*Kto ma swego chleba…*).

Czy umiejętność powiedzenia „dość" jest warunkiem wolności człowieka? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 6. Temat:

Bez serc, bez ducha, – to szkieletów ludy!

Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*.

Życie bez uczuć i ideałów – sposoby ukazywania „martwoty" człowieka w literaturze i funkcja tych zabiegów. Odnieś się do przytoczonego sformułowania.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Wolność, wybór i sumienie

Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wybrany temat: .....

Zadanie 1. Temat:

KREON: Błądzęż ja strzegąc godności mej władzy?

HAJMON: Nie strzeżesz – władzą pomiatając bogów.

Sofokles, *Antygona*, tłum. Kazimierz Morawski (rozmowa Kreona z synem Hajmonem).

Czy prawo ustanowione przez władzę zawsze zasługuje na posłuszeństwo? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: *Antygony* Sofoklesa; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 2. Temat:

Wolność bez odpowiedzialności jest tylko samowolą silniejszego.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Wolność bez odpowiedzialności jest tylko samowolą. Rozważ ten sąd, odwołując się do wybranych utworów.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 3. Temat:

Ofiara bywa wielka dopiero wtedy, gdy nie szuka widowni.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Czy gotowość do poświęcenia siebie jest dowodem dojrzałości człowieka, czy jego niedojrzałości? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 4. Temat:

Szansa nie czeka: kto jej nie podejmie, dostaje w zamian tylko sznur.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Zmarnowana szansa wspólnoty – sposoby jej przedstawienia (symbol, kontrast, groteska) i funkcja tych zabiegów. Odnieś się do przytoczonego sformułowania.

W pracy odwołaj się do: *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 5. Temat:

Marzenie o idealnym świecie jest dobre tak długo, jak długo prowadzi do działania, a nie do ucieczki.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Marzenie o idealnym świecie – sposoby kreowania utopii i antyutopii w literaturze oraz funkcja tych zabiegów. Odnieś się do przytoczonego sformułowania.

W pracy odwołaj się do: *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 6. Temat:

Najtrudniej zachować odwagę wtedy, gdy nikt nie patrzy i nikt nie będzie wdzięczny.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Czy odwaga cywilna jest dziś rzadsza niż odwaga w obliczu bezpośredniego niebezpieczeństwa? Odwołaj się do wybranych utworów.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 7. Temat:

Człowiek jest zdolny do zmiany nie dlatego, że zapomina o winie, lecz dlatego, że bierze za nią odpowiedzialność.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Jakie warunki musi spełnić człowiek, by zadośćuczynienie za zło było czymś więcej niż rytuałem? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Człowiek wobec drugiego człowieka

Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja

KARTA 3/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wybrany temat: .....

Zadanie 1. Temat:

W obliczu zagrożenia człowiek najpełniej przekonuje się, ile jest wart dla drugiego.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Solidarność wobec zagrożenia – sposoby jej ukazywania w literaturze i funkcja tego sposobu przedstawienia. Odnieś się do przytoczonego sformułowania.

W pracy odwołaj się do: *Dżumy* Alberta Camusa; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 2. Temat:

Wina nie znika wraz z zapomnieniem; wraca w snach, w oczach innych i w ciszy.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Czy poczucie winy jest dla człowieka wyłącznie karą, czy może być także szansą? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 3. Temat:

Ty śmierci namniej sie nie boisz,

Bezpieczną, nieodmienną, niepożytą stoisz.

Jan Kochanowski, *Treny*, Tren IX (zwrot do Mądrości).

Czy mądrość powinna uwalniać człowieka od cierpienia? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 4. Temat:

Ocala nas nie ten, kto obiecuje szczęście, lecz ten, kto zostaje przy nas w nieszczęściu.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Czy miłość może ocalić człowieka przed samotnością i bezsensem? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 5. Temat:

Najłatwiej zgubić siebie tam, gdzie wszyscy myślą i mówią tak samo.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Jednostka wobec zbiorowości – sposoby kreowania konformizmu i niezależności w literaturze oraz ich funkcja. Odnieś się do przytoczonego sformułowania.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 6. Temat:

Rodzina potrafi być pierwszą szkołą miłości i pierwszym miejscem, w którym człowiek uczy się cudzej władzy.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Rodzina – oparcie czy źródło zniewolenia? Rozważ problem, odwołując się do wybranych utworów.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 7. Temat:

Przyjaciela poznaje się nie po tym, ile razy był obok, lecz po tym, czy został, gdy zrobiło się trudno.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Czy prawdziwa przyjaźń wytrzymuje próbę lojalności? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Władza, wspólnota i wychowanie

Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja

KARTA 4/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wybrany temat: .....

Zadanie 1. Temat:

Władca, który boi się własnych poddanych, szybko uczy się, że strach można tylko pomnażać.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Strach jako narzędzie władzy – sposoby jego przedstawienia w literaturze i funkcja tych zabiegów. Odnieś się do przytoczonego sformułowania.

W pracy odwołaj się do: *Roku 1984* George'a Orwella; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Zadanie 2. Temat:

Kto za bezpieczeństwo płaci wolnością, rzadko dostaje jedno i drugie.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Dlaczego społeczeństwa chętnie oddają wolność w zamian za poczucie bezpieczeństwa? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia. ___ / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 4. Temat:

Kto więcej wie, więcej też widzi tego, czego nie da się naprawić.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Czy wiedza zwiększa cierpienie człowieka? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 5. Temat:

Złudzenie bywa kołdrą, która grzeje do chwili, gdy ktoś ją zerwie.

Sformułowanie przygotowane do zestawu (na potrzeby ćwiczenia).

Czy wspólnota potrzebuje wspólnych złudzeń, by przetrwać trudny czas? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Zadanie 6. Temat:

Ale człowiek zhardzieje,
Gdy mu sie dobrze dzieje;
Więc też, kiedy go Fortuna omyli,
Wnet głowę zwiesi i powagę zmyli.

Jan Kochanowski, *Pieśni*, ks. II, Pieśń IX (*Nie porzucaj nadzieje…*).

Czy człowiek może zachować równowagę ducha wobec zmienności losu? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, uwzględniając sposób, w jaki wybrane utwory go ukazują, oraz funkcję tego zabiegu.

W pracy odwołaj się do: lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur z listy w arkuszu; innych utworów literackich; wybranego kontekstu. Uwzględnij zarówno problematykę, jak i sposób przedstawienia.

___ / 35 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 polski PR – Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja – 40 zadań

Podgląd pokazał 12 z 49 stron. Pełna wersja: 49 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- 40 tematów wypracowania z jednego obszaru matury rozszerzonej 2027 z języka polskiego: Tematy z cytatem: człowiek, wartości, egzystencja.
- Przy każdym temacie w kluczu: jak rozumieć problem, przykładowa teza, plan akapitów, trzy utwory (w tym lektura obowiązkowa) z ich funkcją w pracy, sposób przedstawienia, kontekst
- Formuła matury rozszerzonej 2027: 210 minut, 35 pkt, jedno wypracowanie (co najmniej 400 wyrazów) z dwóch tematów do wyboru, trzy utwory literackie, w tym lektura obowiązkowa, i ko
- Tematy i zadania oryginalne – nie powtarzają arkuszy CKE 2023–2026.
- Cytaty wyłącznie z utworów w domenie publicznej.
- Zgodne z podstawą programową 2024 (zakres rozszerzony).
- PDF do druku (49 stron) i DOCX do edycji.
- Pisownia według zasad od 1 stycznia 2026 r.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/matura-2027-polski-pr-tematy-z-cytatem-40-zadan